

NEDERLANDSCHE PHYTOPATHOLOGISCHE (PLANTENZIEKTEN-
KUNDIGE) VEREENIGING.

TIJDSCHRIFT OVER PLANTENZIEKTEN

ONDER REDACTIE VAN

PROF. DR. J. RITZEMA BOS.

Zes-en-twintigste Jaargang — 12e Aflevering — December 1920

PLANTENZIEKTEN EN VREEMDE HOUTSOORTEN.

Men weet, dat betrekkelijk weinig houtsoorten in Nederland werkelijk inheemsch zijn. Geleidelijk werden hier echter houtsoorten uit andere landen overgebracht. Niet alleen uit de Duitse middengebergten, Zuid-Frankrijk en Oost-Europa, maar ook uit verder verwijderde landen, vooral Noord-Amerika en Japan.

Thans treft men in onze bosschen, lanen en parken een 170-tal houtsoorten aan, waarbij noch de heesters, noch de minder algemeen voorkomende parkboomen werden gerekend.

Het is zeer de moeite waard, na te gaan, hoe deze houtsoorten zich tegenover de veel voorkomende plantenziekten en beschadigingen gedragen. Sommige blijven vrij van alle ziekten, niettegenstaande hun inheemsche soortgenooten door tal van vijanden worden aangetast, andere kunnen hier ternauwernood stand houden, omdat ze het slachtoffer van ernstige ziekten worden.

Het eerste geval zien we b.v. bij den lork. De gewone lork is uit de Karpaten en Tirol in ons land gekomen en alhoewel men er ten onzent prachtige exemplaren van kent, zoo zijn dit uitzonderingen. De lork is aan het uitsterven, niemand plant hem meer aan. Het beruchte lorkenmotje, dat de naalden uitholt en bruin doet worden, maar vooral de lorkenkanker, die bijna altijd den lork aantast en aan den stam groote, diepe kankerplekken veroorzaakt, zijn meestal de oorzaken hiervan. Ook de grove den begint hieraan te lijden. Gelukkig hebben we uit Japan den Japanschen lork in kunnen voeren. Deze groeit in ons land beter, is minstens even mooi en is *tot nu toe* nog van ziekte vrij gebleven. Hoe zal het er in de toekomst mee gaan? Dit vragen we ons angstig af en denken hierbij aan den Weymouthden een prachtige naaldboom met grijsblauwe, zachte en lange

naalden en die in reusachtige exemplaren in ons land wordt aangetroffen. Gezien de grootte dezer boomen heeft hij zich langen tijd ongestoord kunnen ontwikkelen. Thans plant niemand hem meer aan. De Weymouthroest, waarvan de uredo- en teleutosporenvorm op Ribessoorten voorkomt, tast de boomen aan. En niet alleen jonge planten beginnen te harsen en sterven af, *maar ook de oude boomen*, die jarenlang uitstekend groeiden, laten halverwege den stam, soms 15 meters boven den grond hars vloeien, waarna de top sterft en daarna de gansche boom. Een duidelijk voorbeeld van een waardevol geschenk uit Amerika dat ons thans weer is ontnomen, want de ziekte is hier algemeen. De Pinus excelsa uit den Himalaya, die nauw verwant is aan den Weymouth werd hier nog niet ziek. Zal die hem op den duur vervangen?

De boschbouwer zit op heete kolen waar het een der waardevolste exoten betreft, n.l. den Douglasden. Deze boom heeft zich in Nederland zóó op zijn plaats gevoeld, groeit hier, mits oordeelkundig gebruikt, zóó goed en is voor onze bosschen zóó'n sieraad, dat hij niet meer gemist kan worden. Hij komt uit de Far West en heeft ook bij ons al zijn goede eigenschappen behouden. En nu zien we ook dat deze houtsoort hoe langer hoe meer ziekten krijgt. Men vraagt zich af: moet het hiermee gaan als met den Weymouth? Aanvankelijk heetten alleen de ziekten Phoma en Botrytis, die takken en twijgen doen afsterven den Douglas ernstig te bedreigen tijdens de jeugd. Thans weet men dat niet alleen de herten hem vernielen, waar ze hem vinden, maar dat ook het kleine snuitkevertje Strophosomus zich hoe langer hoe meer toelegt op het schillen van de jonge scheuten, zoodat de boom overdekt is met roode loten, en in zijn groei ernstig wordt belemmerd. Het ergste echter is nog, dat onze grootste grove dennenvijand, de wortelzwam, steeds meer op Douglas wordt aangetroffen, die er onfeilbaar door wordt gedood. En de boschbouwer gebruikte den boom nog wel bij voorkeur om wortelzwamgaten in dennenbosschen dicht te planten, omdat de Douglas snel groeit en een matige beschaduwing verdraagt!

Nog altijd is de Douglas onze uitverkoren gast, maar, zal dat zoo blijven?

Vreemd is ook het volgende.

De zilverspar, die uit het gebergte van Midden Europa in ons land gekomen is, heeft in zijn vaderland ernstig van zilversparrenkanker te lijden. De takken krijgen dikke knobbels en op deze knobbels vormen zich heksenbezems. Deze ziekte nu wordt aan de zilversparren hier niet of zelden aangetroffen. Ook

de wolluis *Chermes piceae*, die de stammen overdekt met witte wollige was en de naalden uitzuigt en om doet krullen, spaart hem hier. De Nordmannspar echter, uit Kaukasië, die na aan den zilverspar verwant is, wordt weliswaar niet door kanker, maar daarentegen zeer sterk door de wolluis geteisterd; menig plekje in onze parken wordt er door ontsierd. Een exoot, die zich in ons land reeds spoedig onbemind heeft gemaakt, is de Banksden uit Noord-Amerika, omdat hij reeds dadelijk alle ziekten van onzen groven den heeft overgenomen. *Retinia's*, dennenscheerders, snuitkevers, alles wordt er op aangetroffen. Daar hij voor den boschbouw volstrekt niet beter is dan onze gewone grove den, is dit zoo erg niet. We kunnen hem missen.

De Thuya- en Chamaecyparis-soorten, waardevol materiaal voor tuinen en parken, uit Amerika en Japan zijn van gevaarlijke vijanden vrijwel verschoond gebleven.

De Amerikaansche eik, welbekend door zijn schitterende herfstkleuren, werd bij ons ingevoerd als eene houtsoort die van de ziekten onzer inlandsche eiken niet te lijden zou hebben. Later bleek, dat hiervan wel iets waar is, maar dat de eiken-meeldauw en de eikenaardvloer, twee ernstige vijanden van ons eikenhout, hem volstrekt niet ontzien, terwijl de aan onze eik voorkomende schors- en spintkevers den Amerikaanschen broeder al evenmin ongemoeid laten.

Uit het bovenstaande kan men zien hoe zich onze verschillende vreemdelingen tegen ziekten en beschadigingen gedragen:

1. Ze blijven volkomen gezond en kunnen dan zoo noodig andere, meer vatbare houtsoorten vervangen (Japansche lork, *Pinus excelsa*, Chamaecyparis, Thuya).
2. Ze brengen nieuwe ziekten mee, die zich dan ook op inheemsche of andere houtsoorten kunnen vestigen (Nordmannspar, Europeesche lork.).
3. Ze lijden meer of minder aan ziekten, die ze in hun nieuwe vaderland opdoen (Banksden, Douglasden, Amerikaansche eik).
4. Ze worden hier zoo gevoelig, dat ze te gronde gaan aan ziekten die hen in hun land niet of slechts matig aantasten (Weymouthden, Europ. lork).

DE KONING.